

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SCLOVENECEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.792

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po praznikih

Kristus Kralj ubogih

>Ako bodo ljudje zasebno in javno priznali najvišjo oblast Kristusa, bodo same po sebi prešle vse človeško ravnanje blagodatne pravične svobode, mirnega reda in pomirljive »spravljivosti.« Tako papeževa okrožnica »Quas primas«, s katero je Pij XI. postavil praznik Kristusa Kralja. To so besede, ki ostanejo. Narodi zemlje bodo morda po mnogih stoletjih, po dolgih, napornih in krvavih izkustvih, potem ko bodo poskusili vse, kar jim more nuditi moč, znanost in človeški genij, še vedno našli kot edino zatočišče to vekovito resnico o božjem kraljevanju nad človekom-stvarjo, ki jo je Sin božji v zatočni halji prvič proglasil pred uradnim zastopnikom cesarja: »Kdor je za resnico, poslušaj moj glas!« Resnična svoboda, red in duhovna ubranost med ljudmi in narodi brez priznanja Resnice ni mogoča.

>Nočemo, da bi ta vladal nad nami! Kakor pred dva tisoč leti, slišimo ta klic tudi danes na vseh straneh. Odkrito in brutalno jasno, kakor delajo boljševiki, ali pa lokavo in frazasto, a zato bolj rafinirano, kakor to dela kulturni boljševizem na zapadu. Zato je tem nujnejša naloga vseh, ki se priznavajo h Kristusu, da njegovo podobo in njegovo kraljestvo oživijo v sebi in v vseh, ki so jim izročeni. Naše družine naj bodo svetišča, katera bo preveval duh nazaretske družine. Če bodo družine krščanske, bo tudi družba nosila krščanski pečat. Duhovna moč Kristusovega duha bo iz družine prehajala v družbo in jo obdila k novemu življenju. Sodobna družba krvavi na strašni socialni rani. Cesar je danes najbolj treba, je premostitev globokih prepadoz, ki razdvajajo našo družbo. Skrajni čas je, da iz družbe, ki se hoče imenovati krščanska, izgine brezvestno izrabljanje in konjunktiranje, da na mesto mamoniističnega duha stopi duh pravičnosti in nadnaravne ljubezni, ki ima obzir in usmiljenje z gospodarsko slabostjo in ubogini.

Ko namreč mislimo na praznik Kristusa Kralja, si ga v današnjih dneh posebno živo predstavljamo kot kralja ubogih. Dokler je bival na zemlji, ga je zlasti označevala vse blagosloviljajoča dobrota. Sam si je nadel to znamenje, ko so ga vprašali, kdo da je: »Slepi vidijo, kraljevi hodijo. Govorijo se očistujejo, ubogim se oznanja evangelij.« Odrasnik se je izmikal bogatim in imenitnikom zemlje, šel je med ljudstvo in živel z njim, z reveži, bolniki, obupanci... Razumel je njihovo težko življenje, pa jim je svetoval, pomagal, tolažil in jih blagoslavljal.

Pred nami je mrzla, bela zima. Kristus čaka, da kot kralj revnih obišče bivališča ubogih v Trbovljah, Hrastniku, Kočevju, v ljubljanskih predmestjih, po vsej Sloveniji, preko katere se je pomanjkanje razlilo kakor živo gorje. Revščina ne stre le telesa, ampak zamori tudi duha. Papež je oklical krizarsko vojsko organizirane krščanske ljubezni, enako nas poziva tudi ljubljanski vladika v prekrasnem pastirskem pismu, da priskočimo na pomoč, kjer in komur moremo. Klic naših nadpastirjev gotovo ne bo zaman. Saj mnoga srca bijejo v plemeniti ljubezni. Kraljeva zapoved ljubezni bo med nami na novo vstala.

Res preživljamo hude čase. Vendar nam tudi ta težka doba more biti v blagoslov. Ako revni in obupani, raztrgani in lačni, premraženi in brez strehe ne bodo mogli več reči: reveži smo, zato nas nihče ne pozna. Moramo sovražiti, ker slišimo in vidimo, da drugi jedo, da prirejajo veselice in zabave, mi pa smo pozabljeni in brez sredstev. V blagoslov nam bodo ti časi, če bodo tisti, ki imajo dovolj in v obilici, spregovorili veliko besedo: »Ljudje naj se vsedejo!« in bo znova vzvleč čudež ljubezni, ko bodo lačni nasičeni in potolaženi po dobroti boljše situiranih. Ako bomo vsi pomagali in sodelovali, se gotovo zgodi ta čudež! Kristus, kralj ubogih, bo stopil potem tudi v svetle sobane, k toplim ognjiščem, ki sicer ne poznajo pomanjkanja in blagoslovil njihove stanovalce, ako bodo le ti z dejavno ljubeznijo, z darovi in pomočjo prinesli blagoslov svojim bratom in sestram, ki trpe pomanjkanje v temnih in vlažnih bivališčih. Če je Kristus v resnici kralj naše družbe, kljub teški preizkušnji, ki je prišla nad nas, ni treba, da bi toliko ljudi bilo brez vseh sredstev prepuščenih samim sebi. Predvsem moramo katoličani spoštovati svojo dolžnost in biti na mestu, kadar je treba siromaku otreti solzo iz oči. Usodno bi bilo za naš katolicizem, če bi ne poznali druge luči, kakor obdaja in se svetlika in ugaša kakor fata morgana okrog otrok tega sveta.

Trdno smo prepričani, da bo tudi iz sedanjih težkih dni za naše ljudstvo izšel blagoslov. Poročilo nam je naša mladina. Današnji praznik so naši zavedni fantje, je naša moška mladina pristopila k mizi Gospodovi korporativno, pred očmi vse fere. Tako mlade izpričujejo, da stoje pod Kristusovim praporom, da s srcem in dejanjem priznavajo svojo katoliško prepričanje. Javno, pred vsemi ljudmi so to storili, da nikdo ne bo v dvomih, kdo so in kakšno je njihovo mišljenje.

Bolj kot kdajkoli je potreba danes, da stopi v ospredje odločnost in jasnost. Samo močni in zvesti, ki se priznavajo k celemu krščanstvu, bodo prinesli narodu in človeštvu boljše bodočnost. Nič ne kviri bolj značajeve kakor brezbriznost, nejasnost in oklevanje v stvarih, ki so načelne važnosti. Naša mladina se danes dobro zaveda, da je njeno mesto edinole na strani delovnega in trpečega ljudstva. Katoliška mladina veruje v socialno kraljestvo Kristusovo in se bo zanj borila, da zavladava v dušah in v vsem javnem življenju. Katoliška mladina veruje v socialno pravičnost in socialno ljubezen. Zato se bo trdno držala svojega socialnega programa in ga bo povsod zastopala, ne le kjer gre za javno pričevanje, temveč tudi v trdem boju s socialnim liberalizmom z grdo sebičnostjo in krivico. Vse naše katoliške mladinske organizacije stoje v tej črti. Vse so pripravljene, da s svojim delom pomagajo k socialnemu miru, ki nam ga mora uvrstiti le socialna pravičnost in ljubezen.

Amerika išče predvsem sebe

Francija je položila na tehtnico svoje zlato — Spravljivost napram Nemčiji

Pariz, 24. okt. fr. Francoski tisk je s potekom Lavalovega obiska v Ameriki zadovoljen. S posebnim zadovoljstvom priobčujo desničarski listi odgovor francoskega ministrskega predsednika newyorškemu županu Walkerju in podčrtujejo mesto, kjer Laval poudarja, da ni Hooverjevo povabilo samo izraz tesnega prijateljstva Združenih držav do Francije, temveč da se je Amerika obrnila na Francijo, ker je Francija v splošni gospodarski zmedli ostala zdrava. Laval je hotel očitno opozoriti Američane, da se Francija zaveda, da ni Hoover povabil njenega predstavnika v Washington morda iz sentimentalne bojazni za usodo bednega človeštva, ki ga tare strahovita gospodarska in finančna kriza, temveč zato, da se sporazume s svojim največjim finančnim rivalom, ki je začel ogrožati Ameriko celo doma.

V resnici so Ameriške združene države od poloma angleškega funta do danes izgubile okoli 700 milijonov dolarjev zlata in povečini se to zlato nahaja danes v Franciji. Samo 21. oktobra je bilo naloženega v Ameriki 21.791 milijona zlata za Evropo, 20.85 milijona od tega zneska je namenjenih v Francijo. Zlata rezerva Francoske banke je znašala 16. oktobra 62.155 milijonov (lansko leto v istem času 50.567 milijonov), to je 1615 milijonov frankov več kakor prejšnji teden. Najnovejši pri-rastek je treba pripisovati dotoku zlata iz Amerike. Francija je hotela očitno Američanom, ki dajo nekaj le na zlato in se jih je v zadnjem času polastila radi omahovanja dolarja prava panika, pokazati, da se lahko pogaja z Ameriko le kot enakovredni, ako ne gospodarsko morda še krepkejši pogodbenik. Amerika mora danes pred vsem svetom priznati, da ne želi sporazuma s Francijo samo iz ljubezni do trpečih narodov, temveč zato, da obvaruje predvsem lastne interese, ki jih je pričela Francija z dvigovanjem naložb v Ameriki resno ogrožati.

Tako rezonira realni Francoz. Francija je nekoliko pokazala Američanom zobe tudi radi tega, ker se danes ne more Hooverju oprostiti, da je s svojim nenadnim predlogom o moratoriju nemških reparacij tako globoko posegel v njeno interesno področje in s tem za hrbtom Francije dal nekako potuho Nemčiji. Razveseljivo je, da je pričel prav danes, ko je Francija na višku svoje moči, veti v Parizu nenavadno spravljiv duh napram nekdanjim nasprotnikom. V tem pogledu je značilen članek največjega nemškega nasprotnika R. Poincaréja v pariški »L'Illustration« o današnji svetovni finančni stiski. Poincaré prihaja od tega zanimivega zaključka: »Bistvo vsega je, da vse vlade začetijo potrebo ne samo gospodarskega, temveč tudi intelektualnega in moralnega sodelovanja, ki naj pripravi v bodočnosti ne samo politični sporazum med evropskimi narodi, temveč tudi med vsemi skupinami človeštva. Prišel bo gotovo dan, ko si nobeno človeško bitje ne bo moglo razlagati sedanjega razkosanja človeškega rodu, ko se bodo naši potomci

vprašali, ali smo mi živeli v dobi civilizacije ali v dobi barbarstva.«

Tudi konkretni predlogi, ki jih stavi tukajšnji tisk glede podaljšanja Hooverjevega moratorija in nemških reparacij sploh, kažejo, da je Francija voljna popustiti napram Nemčiji. »Petit Parisien« in »Excelsior« pišeta, da bi Francija pristala tudi na podaljšanje Hooverjevega moratorija za tri ali celo štiri leta, pod pogojem, da se uredijo reparacije v blagu, tako da bi bila Francija sodeložena pri dobičku nemške industrije, ki dobavlja blago za reparacije.

Pri vsej spravljivosti, ki jo kaže francoska javnost, nebo sporazum, posebno glede političnih vprašanj ne, v Washingtonu lahek. Znano je, da je Francija pripravljena ugoditi ameriškim zahtevam po razorožitvi le pod pogojem, da se zagotovi njena varnost v Evropi. Za to je potrebno, da se Združene države, ki niso priznale Zveze narodov in obvez njenih članov, na kak drug način obvežejo, da bodo pritiskale z vso svojo silo na morebitnega napadalca in kalila miru. Ker že obstoji Kellogov, prav za prav Briandov pakt, ki prepoveduje vojno kot sredstvo, rešujoče mednarodne konflikte, predlaga Francija, naj se Amerika formalno obveže, da bo pogodbenike prisilila, da pogodbo o nenapadanjju v resnici tudi izpolnjujejo. Amerika, kjer obstoji še močna struja proti vsakemu vmešavanju v evropske zadeve, se za Lavalov predlog še ne more odločiti. Ako bi Združene države na to pristale, bi a tem odpadla glavna ovira na poti do razorožitve in pa tudi do sporazuma med Francijo in Nemčijo. Francozi bi lažje pristali na skrčenje svojih oboroženih sil, ker bi se čutili bolj varne napram Nemčiji, in popustili bi tudi v vprašanju reparacij, ker bi se jim ne bilo treba bati, da Nemčija z denarjem, ki bi ga morala plačati Franciji na račun reparacij, pripravila vojno. Malo verjetno je, da bi prišlo med Ameriko in Francijo v tem pogledu do definitivnega sporazuma. Mogoče je le idejno zблиžanje med obema državama.

Glede razgovorov o mednarodni gospodarski krizi in denarnem položaju so v tukajšnjih krogih tudi zelo skeptični. Znano je le, da se predstavniki

Francoske banke in ameriške Zvezne rezervne banke že dalj časa pogajajo za tesnejše sodelovanje med obema bankama in za načrt, po katerem bi bilo mogoče rešiti svetovno finančno krizo. Razgovori so menda dovedli že tako daleč, da so se predstavniki sporazumeli glede skupne izjave, da naj vse emisijske banke skušajo ostati pri zlati podlogi. V primeru, da ne bi prišlo med washingtonskimi razgovori do nikakega sporazuma v določenih vprašanjih, smatrajo v tukajšnjih političnih in gospodarskih krogih, da bi že skupna izjava Francije in Amerike glede tega ali drugega vprašanja imela na ves svet globok psihološki vpliv, ki bi mnogo pripomogel k obnovitvi zaupanja med narodi.

Sestanek z zun. ministrom in preds. Hooverom

Washington, 24. okt. AA. Predsednik francoske vlade Laval je imel včeraj sestanek s strokovnjaki. Po tej konferenci se je napotil na vojaško pokopališče v Armingtounu. Tu so ga sprejeli z vojaškimi častmi. Laval je položil na grob ameriškega neznanega junaka kraven venec. Med polaganjem venca so topovi oddali več častnih salvo. Ko se je Laval vrnil z vojaškega pokopališča, kjer je položil venec na grob ameriškega neznanega junaka, je obiskal predsednika senata. Njun razgovor je bil posvečen vprašanju denarja.

Nato se je Laval sestal s Stimsonom. Opoldne je bilo v francoskem poslanstvu intimno kosilo. Nocoj pa bo Laval gost predsednika Združenih držav Hooverja. Sestanku s Hooverjem bosta prisostvovala Stimson in podtajnik državne blaginje Mills.

Danes je izšel komuniké, ki pravi, da želim Hoover in Laval poudariti, da so njuni razgovori v sedanjem trenutku posvečeni le politiki, kakršne nameravata vladi Združenih držav in Francije izvajati, da pospešita gospodarsko obnovo sveta. Komuniké pristavlja, da ne gre za kakšne zahteve ali obvezne sklepe. Edini namen sedanjih razgovorov je v tem, da so odkritosrčni in da bi omogočili skupno, blagotvorno akcijo v korist usvaritelnega napredka sveta.

Neokusen napad senatorja Boraha

Washington, 24. okt. tg. Na sprejemu francoskih častnikov je ameriški senator Borah pojasnil nasprotstvo med francoskim in ameriškim stališčem. Uvodoma je najprej kot znani sovražnik Francije sporočil pozdrave francoskemu obisku, potem pa je kot velik prijatelj Nemčije čisto brez ovinkov napadel »svetoblinstvo« Francije. Nacionalno sovraštvo, ki so ga rodile mirovne pogodbe, in strah, porojen iz tega sovraštva, preprečuje razorožitev na svetu. Mirovne pogodbe so bile uveljavljene samo s silo, ne pa s priznanjem. Šele potem, ko bodo vse

države pogodnice zrele za pravično revizijo potom pogajanj, lahko logično sledi razorožitev. Versailleska mirovna pogodba se mora revidirati v dveh točkah, in sicer glede poljskega koridorja in glede Gornje Šlezije. Rešitev v Gornji Šleziji je samo umetna ureditve po umetnem razlaganju tankajšnjega plebiscita. Borah osebno je tudi za popolno črtanje reparacij in vojnih dolgov. Če se vse to izvrši skupno in istočasno, potem šele bo dana edina možnost za izhod iz sedanje svetovne krize. Podaljšanje moratorija nič ne pomaga, ker nadaljnji obstoje dolgov in akumulacija obresti preprečujeta potrebno zaupanje. Treba je edino poravnati škodo, povzročeno Franciji in Belgiji. Za to pa je Nemčija že dovolj plačala. Borah smatra, da konferenca Laval-Hoover ne bo uspešna. Končno je Borah še pripomnil, da nikakor ne govori v imenu senata, da pa je vsekakor Francozom točno pokazal prepad med stališči obeh držav.

Primeren odgovor

Pariz, 24. okt. tg. Kakor poroča »Paris Midi« z debelimi črkami, so senzacionalne izjave senatorjev Boraha povzročila precej resen incident. Izdan je bil francoski komuniké kot odgovor na izjave senatorja Boraha, ki je izšel v nekaterih ameriških večernih listih in ki je prav oster. V tej izjavi, ki je izšla iz okolice Laval, se navaja, da je francoski ministrski predsednik prišel v Ameriko na resna pogajanja s predsednikom Hooverjem, ne pa za to, da bi polemiziral s senatorjem Borahom.

Gospodarski napredek Albanije

Belgrad, 24. oktobra. I. Nocojšnja »Pravda« prinaša poročilo o gospodarskem napredku Albanije in med drugim piše tudi sledeče: Socialno, politično in gospodarsko je Albanija popolnoma odvisna od Italije. Tako se izvozi iz Italije v Albanijo vsako leto za 16 milijonov zlatih frankov (35 milijonov dinarjev) blaga, iz Amerike samo za 6 milijonov, iz Češkoslovaške tudi za 6 milijonov, iz Anglije za 5 milijonov, iz Grčije za 4 milijone in iz Jugoslavije za 3 milijone francoskih frankov. Amerika uvaža posebno avtomobile in poljedelske stroje. Organizirala je celo poljedelsko šolo na Favoji. Naravnost čuditi pa se je napredku Češkoslovaške, ki niti za eno paro ne kupi blaga v Albaniji, pa je dosegla v izvozu tretje mesto. Pametna politika je znala izvesti sijajno organizacijo za plasiranje svojih izdelkov, ki so zelo priljubljeni v Albaniji. Češkoslovaška ima v Albaniji tudi monopolno prodajo soli.

Torej zmaga pri Kobaridu!

Trst, 24. okt. Italijanski listi posvečajo štiri najsti obletnici poraza pri Kobaridu (24. oktobra, 1917) daljše komentarje. Splošno skušajo listi javnost prepričati, da ni bil poraz tako strašen, kakor ga slikajo nasprotniki Italije, temveč da so se italijanske čete umaknile šele po siloviti bitki. Dejstvo, da so avstrijske čete v enem samem dnevu uničile petnajst italijanskih letal, dokazuje, da se je italijanska armada hrabro branila.

Pranje, ki prihrani gospodinji veliko denarja...

Slednja gospodinja si želi: »... dobro oprati, pa vendar tako prati, da se perilo ne trga.« S terpentinovim milom Gazela je to mogoče! Ker mu je prišlo ... in vendar vzame z lahko vse madeže iz perila ... Dolgo ostane vse kakor novo — v veselje varčne gospodinje.

TERPENTINOVNO MILO GAZELA pere zares čisto

Grandi - „apostol miru“

Ital. zunanji minister v Berlinu

Rim, 24. okt. AA. Predsednik vlade je včeraj sprejel zunanjega ministra Grandija. Razpravljala sta o potovanju v Berlin in o razgovorih, ki jih bo imel Grandi z nemškimi državniki.

Snoči je Grandi odpotoval v Nemčijo. Na postaji so se od zunanjega ministra poslovili odpravni poslovi in drugi uradniki nemškega veleposlanstva v Rimu.

Pred odhodom je Grandi poslal glavnemu tajniku fašistične stranke Giurattiju brzojavko, v kateri pravi, da bo z duhom prisostvoval današnjemu Mussolini v Neaplju.

Rim, 24. okt. 1. »Corriere della Sera« piše o obisku zunanjega ministra Grandija v Berlinu sle-

deče: Italijanski minister potuje kot zastopnik predsednika Mussolinija, kot apostol miru in solidarnosti. Italija in Nemčija imata mnogo skupnih računov v zgodovini. Italija nima nikakih hegemonističnih namer, kakor jih imajo gotovo druge sosedne države, katere Nemčija dobro pozna. Italija si želi le miru in ravnopravnosti na temelju verskega in kulturnega napredka. Grandijev obisk v Berlinu bo samo podčrtal soglasnost Nemčije in Italije v vseh večjih političnih vprašanjih, posebno kar se tiče reparacij in vojnih dolgov. Sporazum med Italijo in Nemčijo je velikega pomena posebno sedaj v obzired francosko-ameriškega sestanka in tik pred otvoritvijo razorožitvene konference.

Mussolini v Neaplju

Na fašistični skupščini bo imel duce velik govor

Neapelj, 24. okt. Z. Danes zjutraj ob 10 je prispel v Neapelj predsednik italijanske vlade Mussolini z ladjo »Aurora«. Ladjo je spremljala vojna flota. Čim je priplula ladja v Neapelj, je šel na ladjo vrhovni komisar za Neapelj, senator Castelli in mestni načelnik Bovino. Mussolini je nato zapustil ladjo. Na kopnem so ga pričakovali skoraj vsi ministri, državni podtajnik in člani velikega fašističnega sveta. Ko je Mussolini stopil na obalo, so ga množice z velikim navdušenjem pozdravljale. Mussolini se je nato odpravil z avtomobilom v spremstvu oddelka konjenikov v staro vladno poslopje, kjer je bil ob 11 velik sestanek vodstva fašistične stranke. Temu sestanku so prisostvovali vsi ministri in člani velikega fašističnega sveta, pokra-

jinski tajniki in člani upravnih odborov vseh pokrajinskih organizacij v Italiji. Tajnik tiska Giuratti je predal Mussoliniju predstavko tiska ter nato obširno poročal predsedniku vlade. Ob 2 popoldne je Mussolini odšel v fašistični dom, kjer je imel velik sprejem. V teku današnjega popoldneva je pregledal luške objekte in dela, obiskal Pompej in Herkulanum. Jutri popoldne bo otvoril novo vojašnico fašistične milice in dve šoli. Vsa dela za veliko fašistično skupino, ki se vrši jutri popoldne na Trgu Plebiscita, so končana. Na skupščini bo imel Mussolini velik govor, v katerem bo podal zbranim dosežke uspeha fašizma ter dal direktive za bodočo fašistično politiko.

Vstaja na Cipru udušena

Grške simpatije s prebivalstvom otoka

London, 24. okt. AA. Iz Nikozije na otoku Cipru poročajo, da so vkorakale v mesto danes popoldne vojaške čete ter aretirale pet glavnih povzročiteljev neredov. Prijete osebe so poslali v Larnako ter jih zaprli na angleški vojni ladji, ki se nahaja v omenjenem pristanišču. Istotako so odvedli nadškofa Kittuma na vojno ladjo. Stanje na otoku je zdaj mirno. Oblasti so včeraj sklenile izvesti te aretacije, ker je to bistveni pogoj za vzdrževanje reda in miru na otoku. Britski kontreadmiral je dovolil, da zadržijo jetnike na neki križarki, dokler jih z drugim parnikom ne odpeljejo v inozemstvo. V teku včerajšnjega dneva so izkrcali več oddelkov pehote v lukso Limesol, Larnaki, Famagusti in Pafosu. Na otoku se je spustilo tudi šest

letal z vojski.

Atene, 24. okt. tg. Glasovi za samodolžno prebivalstvo Cipra se množijo. Tudi grški listi, ki stojijo na vlado, zahtevajo sedaj, da Anglija Cipru dovoli samodolžbo. Četudi bo tudi Anglija zaenkrat še zadržala prosto voljo prebivalcev otoka in sedaj skušala odgovoriti ljudsko glasovanje, se to ne bo zgodilo za vedno. Listi opozicije pa ogorčeno odklanjajo Venizelosove izjave in rotijo ciprške prebivalce, naj ostanejo trdni, ker je svetovno mnenje z njimi. Dasi je grška vlada prepovedala vse manifestacije, širijo na vse strani letake s proklamacijami na narod. Liga rezervnih častnikov, veteranov in studentov je poslala na otok Cipr sporočila svojih simpatij.

Japonski protipredlog odklonjen

Zasedanje Sveta ZN odloženo do 16. novembra

Zeneva, 24. okt. AA. Na današnji seji Sveta Društva narodov je zastopnik Kitajske izjavil, da njegova vlada sprejme predlagano resolucijo Sveta. Japonski delegat pa je predložil protipredlog resolucije. Pristavil je, da končnega odgovora glede izpraznitve zasedenega ozemlja ne more precizirati in da zlasti ne more navesti dolocene časa izpraznitve, dokler Kitajska ne izda primerljivih ukrepov za varnost Japoncev v Mandžuriji in na Kitajskem.

Zeneva, 24. okt. tg. Svet Zveze narodov je na današnji popoldanski seji po ponovni japonski izjavi odklonil resolucijo japonskega delegata, ki je sam glasoval zanjo. Glasovanje o resoluciji predsednika Sveta Zveze narodov Brianda pa se je izvršilo poimenoma in je za to resolucijo glasovalo 13 članov, proti pa samo japonski delegat. Za to resolucijo pa se je sklenilo samo odgoditev do 16. novembra, ker bi sicer vsebina ostalega predloga zahtevala soglasnost. Kljub temu je Bri-

and izrazil upanje, da bo ponovno podana izjava japonskega delegata, po kateri Japonska niti nima nobenega namena zavojevanja niti noče začeti vojne in je pripravljena spoštovati teritorialno integriteto Kitajske, ohranila svojo vrednost. Dalje je izrazil upanje, da bo Japonska do 16. novembra z dejstvi dokazala svetu in Zvezi narodov, da je resno mislila, umakniti svoje čete iz Mandžurije.

Kitajska edina

Pariz, 24. okt. AA. Po poročilu iz Nankinga je nacionalistična stranka Kitajske razglasila, da je bil med Nankingom in Kantonom sklenjen sporazum. Predsednik skupne nacionalne vlade bo Čang Kaj. Zunanje ministrstvo bo vodil Evgen Cen, general Čankajšek pa postane vrhovni poveljnik vseh vojaških sil.

Nova nacionalna vlada bo sklenila s Sovjetsko Rusijo pogodbo o mandžurskem vprašanju.

Občni zbor privileg. izvozne družbe

Belgrad, 24. okt. 1. Danes popoldne se je vršil prvi redni letni občni zbor Privilegirane družbe za izvoz. Delegati so prišli iz vseh krajev države. Občnemu zboru je predsedoval predsednik Matejčić, belgradski industrijalec. V svojem govoru je predsednik poudarjal blagostoj in ustanove, ki je bila ustanovljena šele pred letom dni na inicijativno vlade in s pomočjo Glavne zveze zemljijskih hlapčev. Naš kmet je imel od nje velike koristi, ker je z njeno pomočjo mogel doseči inozemska tržišča. Letošnje poslovanje te ustanove je bilo postavljeno nekoliko na drugo podlago, odkar je vlada podpisala zakon o žitnem monopolu in pravilnik o nakupu in razprodaji žita. Privilegirana družba za izvoz zaenkrat še nima natančnega pregleda svojih poslov, toda pričepčana je, da bo količina žita, prodana do nove žetve, do-

segla prodajno količino lanskega leta. V tem novem delokrogu je bila družba podvržena kontroli državnih oblasti. Nocojšnja Pravda pristavlja na koncu svojega poročila o občnem zboru sledeče: Ne sme se trditi, da delničarji niso bili zadovoljni s poročilom, katero jim je predložil osrednji odbor. Blagajna je izkazala v postavki dohodkov 334.589.074 Din. v postavki izdatkov pa 334.390.587 dinarjev. Račun domačih dolžnikov znaša 509 milijonov 645.715 Din. Inozemski komitenti znašajo 152.068.822 Din. Inozemski dohodki 493.052.324 dinarjev. Z začetno glavnico 15 milijonov Din. je družba začela poslovati najprej v celem podunavskem bazenu. Ako primerjamo začetke s sedanjim stanjem, se mora priznati, da je družba vršila svojo nalogo z velikimi napori in dosegla lepe uspehe.

Ponarejeni tisočdinarski bankovci

Belgrad, 24. okt. AA. Narodna banka kraljevine Jugoslavije sporoča, da so ugotovili več falzificiranih bankovcev po tisoč dinarjev stalne bankine izdane z dne 30. novembra 1920. Po dosedanji praksi, ki se vodi še nadalje, je falzifikate spoznati po lehde znakih:

1. Papir, na katerem so tiskani falzifikati, je gladek in ne popolnoma bel, kakor pri pravih bankovcih, ter nekoliko debelejši. Vodni tisk (filigram) se na falzifikatu vidi zelo slabo ter je napravljen mehničnim potni, kar se vidi, če se bankovec drži horizontalno ter gleda proti luči. Pri tem se vidijo neta odtisi oglejana.

2. Rdeča barva na nekaterih krajih ne pokriva ornamenta (tiku) in je na nekaterih krajih močnejša kot na pravem bankovcu. Modra barva je bledejša in črte so debelejšje. Pri tonu v sredini, številki 1000 pri cerkvi, pri nebu nad oranjem ter nad vsemi stiri mesti je rumena barva precej močnejša kot na pravih bankovcih. Temna barva črt na telesu konja so debelejšja in podajajo zaokroženije oblike konja, medtem ko na originalu zaradi tenkih graviranih točkastih črt stoji, pokrivajo vrat in grudi, kažejo bolj na belega konja z več mišicami.

3. Črne kontrolne številke in črke v gornjem in spodnjem delu na leu falzifikata niso istega tipa kakor na pravem bankovcu, kjer sta dve isti številki vedno enaki. Številke so tiskane iz dveh raz-

ličnih tipov na istem falzifikatu. Številke na falzifikatu so ožje kakor na pravem bankovcu, kjer so črke ravnejše in bolj ovalne. Karakteristična je številka sedem, katere zgornji del je na falzifikatu horizontalen, pri pravi pa zavrt.

4. Pri poedinih falzifikatih se vidijo na narobe strani v belem krogu vodnega tiska z leve strani okvirja blede črte okvirja vodnega tiska, nastalih zaradi strojne odliša.

Zagreb, 24. okt. Z. Snoči je bila seja finančnega odbora mestnega načelstva, na kateri je bilo sklenjeno, da se mestnim uslužbencem znižajo draginjske doklade za 7%.

Popravljamo!

Ljubljana, 25. okt.

V naši včerajšnji številki smo priobčili daljši članek o pregledovanju v Ljubljano uvoženega mleka, kjer smo med drugim pisali, da je bilo kupljeno od vsakega uvoznika pol litra mleka, ki naj služi kot vzorec za ugotovitev kakovosti. Danes pa smo prejeli od več mlekaric popravek, da jim mleko ni bilo plačano in so obenem prošle, da naš članek v toliko popravimo.

Dunajska vremenska napoved: Tekom nedelje je pričakovati padca temperature, kratkih neviht in spremenljivih vetrov. Morda se bo sem in tja tudi zjasnilo.

Rešimo otroka!

„Vrtec“ in „Angelček“ - ognjišče slovenske mladine

Ne jubilej častiljivega moža — jubilej lista, ki je po svoji formi kot papir mrtev in nem, po svojem vplivu kot duhovna vrednota pa bolj glase in živ kakor sto drugih jubilarov.

Šestdeset let! Več kot pol stoletja je »Vrtec« neustrudno oral brazde naše literature, več kot pol stoletja je vzgajal oblikovalce naše besede, našega duha in vse polno jih je vzgojil. Levstik, Murn, Kette, Zupancič, Finžgar... Šestdeset let je bil naš mladinski klicar vsega lepega in svelega, klicar ljubezni do rodne grude, do materinega jezika, do Boga.

Zdaj stopa v eno in šestdeseto leto svojega plodonosnega poslanstva — in je še vedno svež in klen. Nove brazde bo oral, novo seme bo sejal, novim dnevom bo zorel in novim rokam rodil sadove svojega tihega, jasnega stremjenja.

Ob tej šestdesetletnici se pač spodobi, da se spomnimo treh mož. Prvega, ker je našega »jubila« v življenje priskrbel, drugega, ki je po njem začelo delo nadaljeval in tretjega, ki je bil dolgo vrsto let najmarljivejši in najljubeznivejši prijatelj naše mladine.

Prvi teh mož je: učitelj Ivan Tomšič, ki je leta 1871 vso revščino tedanje mladinske literature obogatil s prvo številko »Vrtca« in ki jo je — radi pomanjkanja sotrudnikov — pisal po večini sam. Drugi teh mož je: Anton Kržič, ki je uredništvo »Vrtca« prevzel leta 1894 in dosegel, kar ni mogel doseči prvi: pridobil je listo dobrih sotrudnikov in postavil mladinskemu slovu temelj, na katerem je začelo rasti in procvitati. Tretji teh mož pa je gosp. kanonik Volc, ki je urejeval lista »Vrtec« in »Angelček« prav do »Vrtčeve« šestdesetletnice in nato oddal truda, odgovornosti in zaslug polno delo mlajšim rokam.

Gospod kanonik Volc je razgovor odklonil z motivacijo: »Tiho sem delal in tiho hočem oditi. Nam starim je ostala samo preteklost — mlajši naj izpovedo, kar jim na srcu leži.« Zato vsega tega, kar bi nam gospod kanonik o »stoletju otroka« in mladinski literaturi povedati mogel in znal — v seriji teh razgovorov, žal, ne bo.

Razgovor z novim gosp. urednikom »Vrtca« in »Angelčka« katehetom Lavričem, bivšim urednikom »Orlička«, »Vrabička«, »Cveta« in »Kresa«.

1. Sprejeli ste, gospod urednik, po Vašem predniku nevaležno in odgovornosti polno dediščino — urejanje »Vrtca« in »Angelčka«. V koliko se bo Vaš način urejanja razlikoval od urejanja prejšnjega urednika?

Gospod Kunec — zakaj bi bili Kunčič, ko imate leta — dediščina je hvaležna, ampak odgovornost je velika, ko morate v mlado njivo sejati zdravo seme, ki mora biti katoliško in slovensko. Urejeval pa bom list tako, kakor so ga urejali moji velezaslužni predniki. — Lista morate biti ognjišče slovenske mladine in vrt, kjer mlade moči prvič poizkusijo tajnost lepote in usvajanja in uživajo svojo prvo »pesniško slavo« kjer koketirajo mladi talenti z zvočnimi psevdonimi, kakor je povedal Pregelj ob »Vrtčevi« petdesetletnici. Vsi naši veliki besedniki so se rodili in vzgajali v »Vrtcu«. Kar »Vrtec« pogledate, iz leta 1920! Mladim talentom bom na stečaj odprl vrata.

Pa vi mislite bolj, kako bom urejal list po vsebini. »Vrtec« ostane, kar je bil. »Angelčka« bom pa polagoma umeril bolj na versko plat. Ne sicer tako, da bi prinašal pridige, marveč tako, da bo v obliki povestice, pravljice, legende, ali karkoli bolj razgibana verska struna. Mislim, da bo ta način najboljši. Za zunanjo obliko obeh listov se bom pa moral ravnati po sredstvih, ki jih bom imel na razpolago.

2. Ali mislite, da je »nov duh«, ki je po vojni zavladal v naši mlad. knjigah in listih, prikladen duševnemu obzoru otroka?

Nov duh, pravite, je zavladal po vojni v naših mlad. knjigah in listih. Gospod, duh je eden ter isti, je okolica se spreminja po svojem dobrem in slabem nagnenju, ki vpliva na delovanje duha. Dvojje je karakteristično za sedanjost: tehnika in urejanje družbe — socialnost. Da bi šli mladinski listi preko teh dveh dejstev, tega uvideni urednik nikdar ne bo dopustil. Urednik mladinskega lista mora upoštevati vse, kar otrok vidi in slisi in čuti, ali drugače povedano, urednik se mora uživati v otrokovo miselnost, postati mora tako rekoč sam otrok, da mu more vse nove duhovne smeri in tehnične pridobitve po njegovo povedati. Potem šele postane »nov duh« prikladen duševnemu obzoru otroka.

Kakor hitro pa bi urednik dajal otrokom zgolj tehniko, ali zgolj popisovanje družbe, bi vzgojil enostranske in pristranske ljudi. Pot, na katero stopim, kadar izbiram primerne stvari za list, je drevo, kjer lepo po vrsti rastejo drevesa raznih pridobitev sedanjosti in kjer moram trgati sad, ki je užiten za mlade čitatelje in prikladen njihovu duševnemu obzoru.

3. Katere mladinske pisatelje najbolj upazujete in katere mladinske knjige so Vam najbolj pri srcu?

Vidite, na to vprašanje je za urednika zelo težko odgovoriti, ker bi bila povsem gotovo zamera, ko bi vam jih začel naštevati. Povem vam samo to, da vvažujem pisatelja, ki napiše reč tako, da otroka prime: pesem prebere enkrat, dvakrat in jo zna na pamet, o povesti pa vedno govori, izprašuje, svoje dodaje, razlaga. Poglejte Levstika! Tiste njegove pesmi »Psiček taja hov, hov, hov«, itd. — še danes jih znam na pamet in otroci v prvem razredu tudi. In Zupancič in njegov Cici-ban? Hej, kakšen »fej, fuž« je po razredu, če kdo ni umrl!

4. Ali mislite, da otroške priloge, ki so jih v zadnjih letih uvedli skorajda vsi dnevniki in tedniki, kvarno vplivajo na število naročnikov Vaših dveh mesečnikov? Kako sodite o vrednosti teh časopisnih prilog in kateri način urejanja pri taistih se Vam zdi najbolj posrečen in primeren za naš čas?

Po mojem mnenju te priloge prav malo vplivajo na število naših naročnikov. Vrednost teh prilog pa sodim bolj po reklamni tarifi, naj si jim ne odrekam umetniškega hoteja. Vsek list si hoče s temi prilogami vzgojiti bodočo — naročnike. Mislim, da se nisem dosti zmotil.

5. Ali se strinjate z izvajanjem, ki jih je predložil nedeljo v »Slovencu« k posameznim vprašanjem nazival urednik publikacij »Mlad. Matice« in »Našega roda«, gosp. Josip Ribičič? Opozarjam Vas posebno na poglavji pod št. 7 in 8, v katerih je na kritično rešitev zjela vsa problematika sodobnega vzgojeslovja in dušeslovja otroka.

»Stoletje otroka«? Je žgoča ironija in fraza. Oprostite, da vam čisto odkrito povem: čas, v katerem živimo, je stoletje grobege materializma. Ta skrb za otroka ni nič drugega kakor plahta, ki naj pokrije vse tiste izrodek, ki jih naštevate pod 7. vprašanjem v oklešanu. Kdor more umeti, naj ume. Saj poznate tisto »primite tat«! Jaso je, da morajo tudi te prilike najti odmev v mladinskih listih, da čitateljske pripravi, ko pride ura obiskanja.

Zmagovit pohod tehnike in socialno gibanje pa sodi vsak po svojem svetovnem nazoru, ki jih je pa toliko, kolikor je ved. Proti katolicizmu se čestokrat govori in piše, da nas bo veda rešila vseh bed in stisk, telesnih in duševnih. Pa jim je zaklical katoliški znanstvenik: »Katera veda pa?« in jim je naštel stotine ved, ki se med seboj pobijajo na življenje in smrt. Za »Vrtec« in »Angelček« odloča v teh vprašanjih nazor, ki je preizkušen v tisočletjih, ki je star in vedno mlad, ki vedno išče pota in sredstva, da vzgoji otroke za poslednji namen — Bogu služiti.

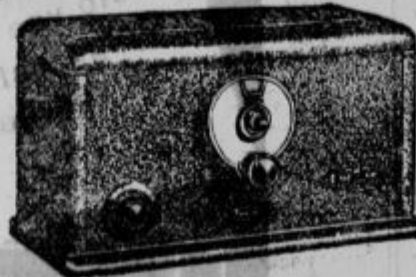
Mirko Kunčič.

Novi komandanti divizij

Belgrad, 24. oktobra. 1. Za pomočnika poveljnika III. armadne oblasti je postavljen divizijski general Obradović Radovan, za vršilca poveljnika inženjerje generalistabni brigadni general Veselinović Jovan, bivši ljubljanski divizionar. Za vršilca dolžnosti poveljnika drinske divizijske oblasti je postavljen pehotni brigadni general Stanković Aleksander, za vršilca dolžnosti poveljnika duhovske divizijske oblasti generalistabni brigadni general Hristić Nikolaj, za vršilca dolžnosti poveljnika vrbanske divizijske oblasti je postavljen generalistabni brigadni general Nedeljković Peter, za vršilca dolžnosti poveljnika savske divizijske oblasti generalistabni brigadni general Bodi Michael, za vršilca dolžnosti poveljnika II. konjeniške divizije, konjeniški brigadni general Miljković Dragoslav, za načelnika prometnega oddelka glavnega generalstaba, general stabni brigadni general Brašić Ilija, za vršilca načelnika gospodarskega oddelka ministrstva vojske in mornarice, intendantki brigadni general Rietić Stanoje, za vršilca stalnega vojnega profesorja III. razreda Radivoj Nenadović, za nižjega stalnega vojnega profesorja I. razreda Ninić Božidar, Marković Dragoljub, Perić Aleksander, za vršilca dolžnosti poveljnika 233. letalske skupine VII. letalskega polka kapetan I. razreda Gradišnik Ferdinand, za vršilca dolžnosti poveljnika aerodroma I. letalskega polka, letalski kapetan I. razreda Kos Erich, za vršilca dolžnosti poveljnika tehničnega parka II. letalskega polka, letalski kapetan I. razreda Šandor Vladimir, za referenta sanitetnega poveljstva I. armadne oblasti sanitetni polkovnik dr. Kobalj Rudolf, za vršilca dolžnosti šefa oddelka stalne vojske bolnišnice III. armadne oblasti sanitetni kapetan dr. Kauf Jakob, za vršilca dolžnosti poveljnika vojne ladje »Dalmacija« kapetan fregate Pre-radović Ivan, za vršilca dolžnosti poveljnika Bojne ladje »Krk« kapetan korvete Kober Ivan, za poveljnika monitorja »Sava« kapetan korvete Matetić Marušić, za vršilca dolžnosti poveljnika torpedovke »C-3« poročnik bojne ladje I. razreda Ahlin Joža.

Razrešeni so dosedanji dolžnosti: komandant vojne ladje »Galeb« kapetan korvete Kovaček Ba-tazar, poveljnik monitorja »Drava« poročnik vojne ladje I. razreda Debevc Anton.

ZAMENJAMO

Vaš rabljeni baterijski aparat za novo tipo za popolen priključek na električni tok, proti zmernemu doplačilu, ki ga je možno plačati tudi v obrokih

Zahtevajte takoj ponudbe z navedbo aparata, ki ga hočete zamenjati

RADIO LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 5